

Frankryk.

PARIS, 26 Augustus.

De dagbladen behelzen de volgende berichten uit Mexico, van den 6 juli: — De Spaansche krijgsmagt, welke van Cuba is gekomen, is op dat gedeelte der kust geland, hetwelk men geen tijd had te versterken. De Spanjaarden zijn twaalf mijlen binnenwaarts getrokken. Zoodra de Mexicaansche generaal *Cevallos* hiervan berigt ontvangen heeft, is hij met zijne troepen op marsch gegaan, die allen met den besten geest bezielde zijn en slechts verlangen handgemeen te worden. Dezelfde geestdrift bespeurt men bij de bewoners der kusten, wier gehechtheid aan het bondgenootschap bekend is. Indiën, gelijk men verzekert, de generaal *Vittoria* mede in aantocht is, zal de vijandelijke generaals tusschen twee vuren raken en genoodzaakt zijn de wapens weder te leggen. Men rekent echter op eenen hardnekkigen weerstand van dien overlooper (de spaansche generaal *Miranda*) die zijn lot wel kan voorzien, wanneer hij levend in onze handen moogt vallen.

— Het koninklijk gerechtshof heeft de vonnissen van de rechtbank van correctionele politie bekrachtigd, gewezen: 1°. tegen den heer *Chatelain*, verantwoordelijk bestuurder van den *Courrier Français*, tot drie maanden gevangenis straf en in 500 franken boete, wegens hoon, den godsdienst van den staat aangedaan; 2°. tegen den heer *Fontan*, redakteur van het tijdschrift *l'Album Magalon*, tot veertien dagen gevangenis-straf, wegens zijn art., betiteld: *Galotti en Portalis* en, 3°. tegen denzelfden heer *Fontan*, tot vijf jaren gevangenis, en in eene boete van 10,000 francs, voor zijn bekende artikel, *Het razende Schaaap* betiteld. Onder de debatten kondigde de advocaat-generaal aan, dat de heer *Fontan* zich te zoek gemaakt had en eischte diensvolgens *desafuit* tegen hem.

— Men meldt als zeker, dat eene uitrusting tegen Algiers gedaan is geworden; een korps van 30,000 mannen zoude ont-scheept worden, om de stad aan te vallen, terwijl een eskader dezelve zou bombarderen.

Nederlanden.

EINDHOVEN, 21 Augustus.

Was de dag van den 19 dezer een wezenlijk feest voor eind-hoven's ingezetenen, door de plegtige uitdeeling der prijzen aan de studerende jeugd der alhier gevestigde latijnsche school, en waarbij weder zoo menigvuldige blijken werden gegeven van de aanzienlijke vorderingen, welke er in de onderscheidene vakken door de leerlingen, onder de leiding van den eerwaardigen zeer geleerden heer rector *P. L. van Kessel* c. s. gemaakt worden; niet minder luisterrijk was de dag van heden, waarop de uitdeeling der eerbewooningen op het teeken-instituut dezer stad plaats had, en waarbij den gunstigen voortgang der leerlingen, naarmate het korte tijdvak van deszelfs bestaan, door een ieder moest worden opgemerkt; doch vooral werd dit bewonderd, bij de tentoonstelling der teekenstukken, die van dit tijdstip af, voor drie achtereenvolgende dagen is geopend geworden.

Het genoegen en de tevredenheid der aanschouwers bij deze plegtigheid was op derzelver gelaat ten duideljksten te bespeuren; en mochten de ingezetenen dezer stad, tot heden op eene voortreffelijke nederlandsche, op eene beroemde fransche, en op eene uitmuntende latijnsche school zich beroemen; ook dan mogen zij zich heden verhoeden, dat de schoone kunsten niet minder aangekweekt en bevorderd worden.

De verdienstelijke jongelingen, welke met eereprijzen of ge-tijdschriften van kunde en vlijt zijn bekroond geworden, waren *Theod. Wilsens, Ant. van Buel, Louis Joseph Marts, Godefr. van Dyck, Adr. van Münster, Wilh. van Bussel, Wilh. Diddens, Arn. van der Waerden, Petrus van Bussel, Adr. Bayens, Constantinus Piron, Theod. Ryksen* en *Jan Baptist Struyven*.

(Medegedeeld.)

's HERTOGENBOSCH, 28 augustus.

Z. M. heeft de afkondiging der pauselijke bulle, betrekkelijk het jubilé, goedgekeurd. Zie hier het besluit:

WIJ WILLEM, enz.

Gezien de pauselijke bulle, gedagteekend te Rome, den 18 juni 1829, zoodanig als dezelve door den kardinaal, sekretaris van staat, aan onzen ambassadeur aldaar is medegedeeld.

Gezien het verslag van onzen minister van buitenlandsche za-ken;

Gezien de rapporten van onze ministers van binnenlandsche zaken, van justitie en van buitenlandsche zaken;

De permanente commissie uit den raad van state, voor de zaken van den roomsch-katholijken eeredienst, gehoord;

Hebben besloten en besluiten:

Art. 1. Wij geven onze toestemming tot de afkondiging, aanplakking, verbreiding en opvolging der pauselijke bulle, gegeven te Rome, den 18 juni 1829, ter gelegenheid der verheffing van *Z. H. Pius VIII* tot den pauselijken Stoel, onder uitdrakkelijke bepaling, dat wij geenszins willen verstaan hebben, daardoor te hebben goedgekeurd of goed te keuren de klausulen, formules of uitdrukkingen derzelver bulle, welke strijdig zijn of strijdig zouden kunnen zijn met de grondwet van het koninkrijk omtrent de vrijheid van godsdienst in het algemeen, en bepaaldelijk met de gelijke bescherming, welke het 191ste artikel der grondwet aan alle bestaande kerkgenootschappen verzekert; — met onze hoogheid en soevereine regten; — met de wetten van ons koninkrijk, — ofte ook eindelijk met de aloude beginselen of gebruiken binnen hetzelfde — in kerkelijke zaken bestendig gevolgd, en met de vrijheden der nederlandsche roomsch-katholieke Kerk.

2. Onze minister van binnenlandsche zaken, wordt mitsdien bij dezen door ons gemagtigd, om het benodigde getal exemplaren dier bulle, achter welke ons tegenwoordig besluit zal worden afgedrukt, aan de roomsch-katholieke kerkvoogden binnen ons koninkrijk onmiddellijk te doen toekomen, ten einde door hen te kunnen worden ten uitvoer gebracht.

Afschriften van ons tegenwoordig besluit zullen gezonden worden aan onze ministers van binnenlandsche zaken en van justitie, welke ieder voor zoo veel zijn departement aangaat, met de uitvoering van hetzelfde zijn belast; gelijk mede aan onzen minister van buitenlandsche zaken, en aan de permanente commissie uit den raad van state voornoemd, tot informatie en narigt.

Gegeven te Brussel, den 17 augustus des jaars 1829, van onze regering het zestiende.

(Geteekend)

WILLEM.

Van wege den Koning.

(Geteekend)

J. G. DE MEY VAN STREEFKERK.

— Zoo wij vernemen, hebben in de nachten van gister en heden diefstallen met verzwarende omstandigheden alhier plaats gehad; wij vernemen deze daadzaken niet stil te moeten houden, ten einde den ingezetenen en een elk te waarschuwen, om, niettegenstaande de *wakzame* politie, op zijte hoede te zijn.

— Men leest in den *Constitutionnel*, onder dagteekening Rome 3 augustus: De paus is ziekelijk, de geneesheeren bedienen hem onophoudelijk, men vreest voor kanker in den maag.

— Bijzondere brieven van het tooneel des oorlogs, melden, dat de generaal *Diebitsch* met 40,000 man den Balkan is overgetrokken, en van den kant van *Sizopolis* nog met 10,000 man versterkt zou worden; dat den generaal *Krassowsky* met 30,000 man op den Balkan geposteerd blijft, om den vizier in *Schumla* opgesloten te houden, en eerstgenoemden veldheer de flanken en den rug te dekken. De vizier ligt met 20,000 man tot nog toe werkeloos in *Schumla*. Tusschen den Balkan en *Adrianopel* bevinden zich eenige verstrooide afdeelingen turksche troepen, maar geen vereenigd korps, hetwelk eenigen tegenstand zoude kunnen bieden. Het waarschijnlykste is, dat al deze afdeelingen zich naar den kant van *Adrianopel* zullen terug trekken, alwaar volgens vroegere turksche berichten een reserve-leger zou gevonden worden. Nopens de sterkte van dit reserve-leger heeft men echter geene opgaven, op welke eenigen staat kan worden gemaakt.

BERIGTEN UIT TURKIJEN.

Langs verschillende wegen heeft men berichten uit Konstantinopel tot den 30 der vorige maand ontvangen, welke grootens-deels daar in overeenkomen, dat de Porte hardnekkig blijft wege-geven, om de voorstellen der mogendheden hopens het lot van Griekenland aan te nemen. Men begon, volgens eenen dier brieven, van Peru, dan ook weder van het vertrek der ambassadeurs te spreken, vermits dezelve het als strijdig met de waardigheid hunner hoven beschouwden, om thans langer te Konstantinopel te blijven. De fransche ambassadeur, generaal *Guilleminot*, zou zelfs reeds daarover aan zijn gouvernement geschreven en vrijheid verzocht hebben, om Konstantinopel te verlaten, indien de Porte bij voortdurend even koppig wilde blijven wei-

geren. Daarentegen meente men, dat den engelschen ambassadeur zich niet zoo spoedig door de weigeringen der Porte zoude laten afschrikken, maar integendeel zijn uiterste best zou doen om de grieksche kwestie eindelijk tot eene beslissing te brengen. Ook aangaande den toestand der hoofdstad luiden sommige dezer berigten niet zeer gunstig. Door de geruchten, welke van alle kanten nopens den tegenspoed der turksche wapenen en de snelle vorderingen der Russen aankwamen, was er eene grootte gisting onder het volk te weeg gebragt. Den 29 juli zou in eene vergadering van den divan geraadpleegd zijn geworden, of er vredes-voorstellen aan den russischen opper-bevelhebber moesten gedaan worden; doch de meerderheid der raadslieden zou vóór het voortzetten van den oorlog gestemd hebben, omdat het rijk toch in geen grooter gevaar konde komen, dan het tegenwoordig was, en het dus onstaatkundig zou zijn, nu reeds met voorstellen van vrede voor den dag te komen. Dien ten gevolge was er besloten, alle krachten in te spannen om den vijand tegen te houden, en al wat te Konstantinopel in staat was om de wapenen te dragen, was dan ook terstond opgeroepen, om naar Adrianopel gezonden te worden, iets waardoor de ontevredenheid ten top gestegen was. «Den staat van zaken, zegt een dier brieven, is hoogst gevaarlijk: de hoofdstad is als op eenen vuurberg geplaatst, welker waarschijnlijke uitbarstingen den val van het geheele rijk kan veroorzaken, te meer, daar de aanhangers der Janitsaren het hoofd reeds beginnen op te steken, en niet alleen de overdrevenste geruchten uitstrooijen om het volk aan te sporen, maar zelfs tot dadelikheden komen, en de ingezetenen van Peru door brandstichtingen verontrusten. Dit is alhier de gebruikelijke wijze, waarop het volk zijne ontevredenheid aan het gouvernement te kennen geeft, en meestal de voorbode van grootere gewelddadigheden. Een aantal personen zijn in verzeerde bewaring gesteld geworden; een deel der keizerlijke lijfwacht heeft de stad bezet, en kleine afdeelingen van dezelve doorkruisen dag en nacht de straten, om de rust te handhaven. Al de ambassadeurs nemen de grootste maatregelen van voorzichtigheid, om zich in geval van eenen oproer te kunnen beveiligen; God geve, dat dezelve bij het naken van het gevaar voldoende bevonden worden.»

Wij lezen in den *Courrier des Pays-Bas* het volgende:

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE AGENTEN DER MAGT.

De ministeriële verantwoordelijkheid is, sedert de invoering onzer grondwet, en inzonderheid sedert één jaar, het onderwerp van vele schriften in de eene of andere taal, onder welke zelfs merkwaardige gevonden worden, zonder dat evenwel de stof uitgeput is, zelfs zonder dat zij begrepen is, naar het mij voorkomt, op eene wijze, die een verstandig vernuft kan bevroeden.

Al die geschriften hebben, naar mijn oordeel, het gebrek, dat zij over de verantwoordelijkheid handelen, zonder te bepalen, waarin dezelve bestaat, zonder terug te gaan tot hare grondbeginselen, en bij gevolg zonder hetzelfde te omhelzen, met een genoegzaam verheven doel en eenen genoegzaam algemeenen oogslag, om daarnaar goede toepassingen te kunnen maken.

In Engeland bepalen de *precedenten*, wat men door de ministeriële verantwoordelijkheid verstaan moet, en het grondbeginsel der parlementaire almacht vereenvoudigt het duistere van het geschil, en vult het onvolledige, dat de oplossing kan daarlaten, aan.

In Frankrijk maken de onderscheidene constitutien, welke afgekondigd zijn sedert den jare 1789, en om alleen te spreken van die, welke nog in werking zijn, die van *frimaire* van het achste jaar (artikel 79, 82, 85), en het charter van *Lodewijk XVIII* (artikel 13, 55, 56), van de verantwoordelijkheid eene instelling, welke in vele opzichten geheel en al *positief* is.

Het is hiermede in ons land anders gelegen; en het is om deze reden zelfs, dat wij tot de algemeene grondbeginselen moeten terugkeeren, en de toepassing daarvan volgen op personen en handelwijzen, welke de verantwoordelijkheid schijnt te moeten genaken.

Een ieder is voor God verantwoordelijk, niet alleen ten aanzien zijner uitwendige daden (en men moet ook daardoor de *nalatigheden* verstaan), maar ook ten aanzien van zijne inwendige gevoelens. God is een Vergelder en Belooner van het goede en een Straffer van het kwade, *scrutans corda et renes*; er is geen godsdienst welke niet in aan hem eigene namen en aan hem eigene formulieren, zijne wijze van verzoening heeft, zoo wel voor de geheimste en ligtste als voor de zwaarste en openbaarste misdagen. Dat soort van verantwoordelijkheid, indien deze naam met hetzelfde overeen komt, behoort niet tot ons onderwerp. Maar:

1°. Wij zijn voor alle menschen, op eene zedelijke wijze, verantwoordelijk, over al onze uitwendige daden (en nalatigheden), zelfs al waren zij voor een ander nadeelig. Van daar de achtung of de minachting, de uiterlijke blijken van eerbied, van ontzag of van verachting, de lofspraak of de blaam, aan welken niemand regt heeft zich te onttrekken, hij moge een ambteloos burger of ambtenaar zijn, hij moge *inferieur* of *superieur*, onderdaan of vorst wezen; want het is niets anders dan een vooroordeel, ingevoerd door de vleijerij, en aangenomen door de slaafschheid of de onopmerkzaamheid, welke het stelsel van onschendbaarheid van den Vorst, zelfs tot de *morele* verantwoorde-

lijkheid, heeft kunnen overdrijven. Men prijst de Vorsten genoegzaam straffeloos, dus mag men hen laken: indien men dit niet konde doen zou de verklaarde lofspraak in alles en boven alles eene verplichting zijn; want daar het stilzwijgen, gelijk het zulks dikwijls is, de stomme uitdrukking van de verachting zijn kan, zoude hetzelfde de geaardheid daarvan aannemen en in de schuldigheid daarvan deelen.

2°. Na deze verantwoordelijkheid van al onze uit- en inwendige daden, welke men in een opzigt *godsdienstig* en in een ander opzigt *gemoedelyk* noemen kan; na de verantwoordelijkheid van al onze uitwendige daden, welke wij *zedelyk* zullen noemen, komt de *burgerlyke* verantwoordelijkheid, welke haren oorsprong heeft in de *benadeeling*. «Een ieder is verantwoordelijk voor de schade, die hij veroorzaakt heeft, niet alleen door zijn doen, maar ook door zijn verzuim of zijne onvoorzichtigheid.... Men is verantwoordelijk voor de schade, welke niet alleen veroorzaakt wordt door zijn eigen doen, maar ook voor die, welke veroorzaakt wordt door het doen van personen, voor welke men moet verantwoorden, of der dingen, welke men in zijne bewaring heeft,» aldus luiden de artikelen 1383 en 1384 van het burgerlijk wetboek, en deze verantwoordelijkheid brengt de verplichting mede, om de toegebragte schaden te herstellen.

Hier is het de eigenlijk gezegde verantwoordelijkheid, welke men zich verwondert door al onze schrijvers met stilzwijgen te zien voorbijgaan; allen schijnen zelfs, op eene betrekkelijke wijze, te veronderstellen, dat de ministers en de agenten van het gezag daarvan uitgesloten zijn. Op welken grond? Is het, omdat zekere gevallen van burgerlijke verantwoordelijkheid, als bij voorbeeld, de *prise à partie*, de aktien wegens daden van *lastgeving* (artikel 78 der constitutie van *frimaire* van het achtste jaar), door bijzondere wetten geregeld worden? Maar al wat hieruit volgt is, dat de andere gevallen aan het algemeene regt onderworpen blijven. Is het omdat de grondwet er niet over spreekt zoo als de constitutie van het jaar 8 deed (artikel 69, 75)? Maar dat zij er niet over spreekt is dus, omdat zij in dit opzigt geen voorregt geeft aan de ministers of aan de agenten van de magt: zal men nu daaruit, dat zij geen uitdrukkelijk voorregt geeft, besluiten, dat zij hun stilzwijgend, het buitensporigste van alle voorregten toekent, indien hetzelfde niet ongerijmd was, namelijk, dat der onverantwoordelijkheid? Denkt men zelfs, dat wij buiten de artikelen 1383 en 1384 niet verantwoordelijk zouden zijn, en gehouden tot herstelling van de schade, die zij zouden veroorzaakt hebben? Meent men, dat die verplichting alleen haar beginsel en hare kracht put in het *positive* regt en den vrijen wil des wetgevers? De heer van *Maanen* zelfs heeft niets dergelijks durven voortbrengen: hij heeft zich *verantwoordelyk* erkend; maar hij heeft staande gehouden, dat hij zulks *alleen* was jegens den Koning. Zoude deze verklaring, welke even verwaand als slaafsch is, bij toeval die verplichting hebben opgelegd? Laten wij eens zien, waarop zij ruste. «De Koning doet *alleen* witspraak» — hetzij zoo; maar de Koning doet alleen geene voordragt, brengt alleen zijn gevoelen niet uit, en geeft *alleen* geen gevolg aan eene wet: nu is het de uitvoering, welke schade kan veroorzaken. — «De Koning benoemt en herroept de ministers naar *zyner* wil.» — Dat zij óók al zoo; maar hij verplicht niemand om minister te zijn, of om zijne *willekeurige* besluiten, ten uitvoer te brengen; hier is zijn wil even onmagtig als die van eenen onzer: er is geen minister, die het niet wil zijn; maar het is hem niet meer genoeg, als aan eenen onzer te willen, om zoodanigen minister, zoodanigen uitvoerder van het een of ander zijner besluiten te hebben. — «De ministers zijn verantwoordelijk jegens den Koning.» — Wij gelooven het: maar zijn zij het anders niet, dan jegens den Koning? Ja! Indien het koninkrijk eene groote landhoeve, de natie eene grootekudde, en een iegelijk onzer een hoofd van dien stal was, waarvan de Koning, door de gratie van God en van zijnen degen, eigenaar is; neen, indien de Koning niets anders dan Koning is, dat wil zeggen de vertegenwoordiger der natie naar het uitwendige, het hoofd van zijn gouvernement (ik wil zeggen van de NATIE) naar het inwendige; want dan zijn het niet meer de zaken van den Koning *alleen*, noch zelfs die van de natie alleen, welke de ministers uitvoeren, maar wel die van een iegelijk onzer, die te zamen tevens de natie uitmaken. — «Maar de ministers worden eigenlijk alleen door den Koning benoemd en herroepen.» — En van wat belang is het, wanneer het de verantwoordelijkheid van den bestuurder *mynen* zaken geldt, om te weten, of hij er zich uit zichzelf of op het verzoek van eenen anderen of van mij zelve hebbe ingedrongen? Van wat belang is het, wanneer het op het herstel aankomt, om te weten, wie mij benadeeld heeft, mijne zaken bestuurde en op welken titel hij zulks deed? Zedelykerwijze kan dat van veel belang zijn, maar in het burgerlijke of in het geregtelijke op geenerhande wijze. Men vindt zich voorzeker, indien men den heer van *Maanen* de eer aandoet, van hem hier ter goeder trouw te gelooven, verplicht, om dien zoo diepzinnig regtsgeleerden te verwijzen naar de eerste grondbeginselen van die wetenschappen, en om ten minste den derden titel van het derde boek van ons nieuw burgerlijk wetboek te lezen.

Laten wij het dus voor zeker houden, dat de ministers, de agenten van het gouvernement, alle publieke ambtenaren, zonder onderscheid, de Vorst zelve er onder begrepen, *burgerlyk* verantwoordelyk zijn jegens den staat en jegens elken burger ove,

het nadeel, hetwelk zij aan denzelfden, door hun doen, verzuim of onvoorzigtigheid, hetzij in of buiten de uitoefening hunner bedieningen, kunnen veroorzaken, ten zij eene bijzondere wet hen van deze verantwoordelijkheid zoude vrijgesproken hebben; en dat zij in dezen aan de algemeene wet, aan den algemeenen gang en aan het algemeen oordeel onderworpen zijn, uitgezonderd alleen de Koning en de leden van zijn huis, en uitgezonderd alleen in dit opzigt, dat hunne personele zaken door art. 170 der grondwet aan het hooge gerechtshof worden opgedragen.

§ 3. Nu zijn er onder de voor anderen nadeelige zaken, waarvoor men verantwoordelijk, dat wil zeggen, tot herstelling gehouden is, geene, welke de wetgever in het algemeen belang der maatschappij verklaard heeft strafbaar te zijn en met straffen geslagen heeft. (Het vervolg hierna.)

WAT TOCH MAG DE TEGENWOORDIGE GEEST DES VOLKS HEBBEN VEROORZAAKT?

Het is van een ieder bekend, hunne excellentien zelfs, welke niet zelden met de streelendste beloften paaiden, schenen er van overtuigd, dat eene te groote afwijking en vertreding der grondwet het volk, dat reeds jaren slapende had doorgebracht, hadden opgewekt; hetwelk, eens wakker geworden, zijne burgerlijke en godsdienstige vrijheden gekluisterd ziet, en niets onbeproefd laat; om op eene grondwettige wijze het juk der verdrinking af te schudden; het zijn de bij opvolging voorkomende willekeurige en ongrondwettige verordeningen der regering, welke de ontevredenheid des volks door aangroeijen: men behoeft ten betooge hiervan geene reeks van jaren achteruit te gaan, om een aantal van zoodanige handelingen te vinden; neen, nieuwe gebeurtenissen doen dat overtuigend zien; gebeurtenissen, welke niet slechts bij doorzigtige menschen of den beschaafden stand als verkeerd en soms onbillijk worden beschouwd, maar door te verregaande aanmatiging het oog van den eenvoudigsten landman treffen: de alleenhandel en het onderwijs immers ter zijde gesteld, en de zoo lang gewenschte, doch niet verkregene organisatie der regerlijke magt daar gelaten; welke gesprekken, welke geschriften heeft de oprigting van het, helaas, te zeer beroemde college te Leuven doen ontstaan? Hoe reikhalzend zijn alle inlandsch-katholiken naar de stipte uitvoering van het reeds lang gesloten concordaat om? Ach, hoe vele gemoederen, welke eerlang eene gelukkige uitkomst te gemoet zagen, werden op nieuw ontrust en beproefd, toen maar onlangs de besluiten van 20 juni j. het licht zagen; waardoor, het eene het andere omverwerpende, niets ter wegruiming der bezwaren voor de Kerk werd verrigt; maar de zaken in denzelfden kwijnenden staat moesten voortduren, of liever, gelijk de prins-aartsbisschop in deszelfs circulaire zegt, de Kerk nog meer bedreigd wordt: men虞zele niet het te zeggen, het zijn de gevolgen der verkeerde maatregelen van het ministerie, welke nu bij elk eenen in het oog vallen; het is het bij voortdurende verschuiven der aanvulling van de bisschoppelijke zetelen, de botvolking der seminariën, welke het volk, door de vele andere grieven, misschien het meeste treffen. Men moogt u vleijen, dat het volk niet zoo ontevreden is, dat het slechts een hoop fortunzoekers is, welke altijd hunne gaten alles bekniibelen; gij moogt u laten zeggen, dat de regering alles ten goede wil; immer de zoo zeer gewaardeerde jurij is reeds bij de tweede kamer behandeld, de wetten is vrij; en men is met het vervaardigen van een ontwerp eener wet op het onderwijs werkzaam; goet, gij weet het beter, immers gij kunt het beter weten: waarom steeds die beloften van beterschap, wanneer gij niet van de billijkheid der klagen overtuigd zijt; en slechts een hoop onrustige menschen uwe daden onderzoeken en afkeuren? Waarom niet dadelijk die maatregelen aangewend, welke den alleenhandel in het onderwijs kunnen doen ophouden, indien gij overtuigd zijt, dat het onderwijs niet bij besluiten, maar bij eene wet moet geregeld zijn? Waarom eindelijk niet alle vrijheden hersteld? Ach, indien uwe eigene daden u niet overtuigen, vermaakt dan toch het gevoelen onzer edele voorstanders bij de tweede kamer niet: dat de roemvolle discussiën van zoo vele provinciale staten en derzelver adressen, of ten minste de verzoekschriften, welke reeds voor october in gereedheid liggen, u bewegen, om den drift des volks te bedaren. Bepaalt men zich meer tot deze provincie, en tot verordeningen, welke meer met dezelve nitsluitend in betrekking zijn; o, het ontbreekt er ook aan geene gebeurtenissen, om het volk in beweging te houden; moest niet de oprigting eener sociëteit binnen derzelver hoofdstad, ter beoogdering van den minzamen omgang der onderscheidene gezindheden de bevreemding ten hoogsten top doen stijgen, en tot een voorwendsel dienen, alsof de inwoners onverdraagzaam onder elkander leven en om dit quasi te doen ophouden, moest er een subsidie van f 20,000 uit rijks kas aan worden aangeboden? Moet niet de oprigting der schutterij binnen gemeenten, welke het getal inwoners niet bevatten, en waartegen men zich met zoo veel grond en zoo hevig verzet, de gemoederen ontrusten? Moet de partijdigheid, welke omtrent de aanstelling van schoolopzieners en schoolmeesters steeds blijft voortduren, niet elk in het oog vallen en heeft hetzelfde niet plaats in de benoeming van alle rijks ambtenaren? Moeten niet eindelijk de dagbladen, welke het ministerie blijven aankleven

en zich onledig houden, zonder eenigen grond, den rustigen burger, die het genot zijner regten beoogt, met hatelikheden en scheldwoorden te bejegenen, den geestdrift opwekken, voeden en doen aangroeijen? Ja, het is dit alles, dat hieraan niet weinig toedraagt: vraag immers den eenvoudigen West-wezelaar en vreedzamen Zundertman, wathen bij hunne gewone bezigheden aan den willekeurigen handel van het ministerie heeft doen denken; zij zullen u zeggen, het is een *Jamus*, welke reeds bij zijne gehoorde aan zijnen dood moest denken, welke ons de waarheid deed opsporen, en ons bij dit onderzoek, hoe kortstondig ook, heeft voorgelicht; het is dat tweeboomig redacht in ons midden geplaatst, dat door zijn zonderling verschijnsel onze aandacht trof; het is deszelfs magnetische slaap, waaraan wij, ten gevolge van eenen nieuwen prospectus van 12 juli j., zoo veel nieuws te wachten hadden, dat het onze nieuwsgierigheid opwekte: het is eindelijk zijn onvoorzien dood, immers men zegt, dat hij overleden is, welke ons de oorzaak van een zoo schielijk afsterven deed onderzoeken. Het is hard om het te zeggen, maar, volgens geruchten en omstandigheden, welke dezelve bevestigen, zoude hij van honger zijn gestorven: immers bij gebrek aan abonnementen konde hij zich het noodige onderhoud niet bezorgen: waarom? Omdat hij het ministerie was toegedaan, wiens reuk voor het volk onverdragelijk geworden schijnt te zijn.

Zoude toch dit alles tot den tegenwoordigen geest des volks niet veel hebben toegebracht? *Quis dubitat?*

Amsterdam, 27 augustus 1819.

Aan den Redakteur van den Noord-Brander, Mijnheer!

De zorgvuldigheid waarmede gij gewoon zijt alles bij te dragen, wat eenigzins tot genoegen van uwe geabonneerden kan trekken, hebben mij doen besluiten u de bijzonderheden mede te deelen van een feest, hetwelk den 19 augustus ll. aan den benoemden bisschop van Luik, den hoogerw. heer van *Bommel* is gegeven. Het is bekend, hoe deze eerbiedwaardige geestelijke dadelijk zoodra hij de wereld verliet en den geestelijken stand omhelsde, zich op eene meer bijzondere wijze aan de opvoeding der jeugd toewijdde; men weet, dat hij hiertoe in de hevallige omstreken van Haarlem een landgoed aankocht, dat in Holland meer algemeen onder den naam van *Hageveld* bekend staat. — Ook is het niemand onbewust, hoe bijna drie jaren voor de onverwachte en plotselinge verheffing van deszelfs hoofd, dit gesticht, met zoo vele andere van gelijken aard, is verstoord, en dat de jonge lieden, die aldaar te voren eene schuilplaats hadden gevonden, er uit zijn verjaagd, om daarover alom hunne droefheid te verspreiden.

Het was den 19 augustus, dat zij aan hunnen voormaligen leermeester en vriend, voor zijn vertrek van hier, nog eens een laatste en schitterende blijk van hunne diepe erkentelijkheid willende geven, zich voor het laatst in de vaderlijke woning hebben vereenigd. — Het zoude moeilijk vallen, om al de vreugde en geestdrift af te malen, welke op dit feest heerschten, een feest, waarlijk, zoo als er nog nimmer een in deze provincie is gevord.

Het weder, dat zich reeds in den vroegen morgen geheel had hersteld en sedert bestendig in dien goeden staat is gebleven, heeft veel toegebracht tot de vermakelijkheden, welke men zich van dien dag moest beloven. — Op de alleraangenaamste wijze door de komst van al zijne jonge vrienden verrast, is m^r. van *Bommel* al aanstonds door den oudsten uit hun midden toegesproken geworden en van plechtig te *Dona*, tot hetwelk de rede-naag ons bij het einde zijner rede inderoepde, naar aan het feest een begin gemaakt. Ik herinner mij nog met genoegen, en zal mij altoos nog herinneren aan dien zoo krachtigen en eerbiedwekkenden zang van al die jongelingen, welke alle gezamenlijk het Opperwezen hunnen dank toezongen, dewijl het hun in dit oord had geleid, en hun met weldaden had overladen en zijn werk bekroond door den roem en verheffing van Hem door wien zij al dat geluk eenmaal mochten genieten. — De vreugd daarvan overmeesterde alle harten en ieder begon zijne blijdschap laider aan den dag te leggen. — Men had den drift moeten zien, waarmede men elkander zocht en het genoegen hetgeen men genoot in zich weder te vinden, na in zoo vele en wezenlijk zeer verschillende werkingen te zijn verplaatst geworden. — Het waren zoo vele jonge geesteliken, studenten in het regt en de medicijnen, advocaten, geneesheeren, jonge kooplieden, het waren in een woord vrienden, die elkander de hand drukkende en in de spelen hunner kindscheid terugsleepende, zich met de namen en toenamen begroetten, die weleer gegeven, hun de zoetste en vrolijkste herinneringen verschaften. Men had daarbij de glansrijke tevredenheid van m^r. van *Bommel* moeten nagaan, die, onder de menigte rondwavelende, zich om beurt met een ieder bezig hield, en van tijd tot tijd het gevoel ontweek, om al de zaligheid van dit zoo welverdiende oogenblik te smaken.

Eene tafel voor tachtig personen was aangerigt geweest onder eene prachtige tent, opgeslagen in eene der zijden. — Aldaar werd de pracht van den maaltijd nog verhoogd door de schoonheid der versiering, welke aller oogen tot zich trok en welke nu eens de eenvoudigste draperien met bloemen kunstig vasthechtede, dan weder met het gewone de pracht van het groender golvende festonen te hulp komende, aller zinnen als te gelijk betooverde.

De vermaken van den dish, werden nog grooter door de genoegens van veelvuldig aard, welke men aan de gasten verschafte: en de vroegde was deste algemeener en levendiger, dewijl men nu eindelijk zich meent te kunnen verzekeren, dat men binnen weinige dagen monseigneur van Bommel, met de overige benoemde bisschoppen, in allen luister op nieuwe zetels zal zien stellen. — Ook hebben de toosten, toegedronken aan dien waardigen prelaat, aan Z. H. den Paus, aan monseigneur Capaccini, aan de kerk van Luth, en aan de kerk van deze gebieden, de geestdriif ten top gevoerd: en de toast aan Z. M. onzen Koning is ontvangen geworden met alle die gevoelens, welk aan goede en brave onderdanen passen. — Drie gedichten, geheel met het feest overeenstemmende, zijn op dien dag gelezen. — Het eerste gedicht, waarvan het gewigt van het onderwerp, met hooge krachtige en volgehoudene yngt bezongen, alle gasten diep heeft bewogen, is voorafgegaan en gesloten door eene niet minder schoone muziek, welke insgelijks door de jonge feestgenieten was vervaardigd, en wier harmonie met de schoonheid en kracht der woorden in verband stond. — De verzen, welke na dit gedicht gelezen aan, met bevallige nauwkeurigheid de spelen en den arbeid van de eere jaren, weder te binnen brengende, deden den lach ten tooneel en voerde de vrolijkheid ten top. En de laatste der drie dichters, met al de betoverende kracht van het klaagdicht, zijn treffend afscheid aan Hooggevoerd, deed de zachste tranen in de oogen wellen. — Vervolgens zijn bij afwisseling verschillende tafelhederen gehoord: en eindelijk is het feest besloten geworden met eene prachtige verlichting en een even prachtig vuurwerk, waardoor eene optelbare meeninge uit den omtrek, naar de plaats was henen geïloeid.

Aldus mijnheer, is een feest gevierd geworden, zoo aangenaam voor allen, die er tegenwoordig waren, als het eervol en treffend was voor hem, die er het eigenlijke voorwerp van uitmaakte. De wezenlike schoonheid, de grootheid en de juistheid der gedachten, in alles op hetzelfde verspreid, gevoegd bij de sierlijkheid en de goede smaak, waarmede men er bijna alle kunsten heeft doen mede werken, hebben alweder getoond, hoe dierbaar, zoo wel voor wetenschappen als voor godsdienst en ware deugd, die zelfde gestichten zijn, die men alom als schuilhoeken wil doen voorkomen, waarin men het licht gekerkerd houdt, om uit dezelve niet dan eene bedroevende duisternis te verspreiden.

Ik heb de eer te zijn enz.

Een weer geabonneerde.

VERBETERING.

Op den tienden regel van onder, eerste blad, eerste kolom, van ons laatst voorgaand nummer, staat Oost-Indien, lees: Oosten.

Getrouwd

N. L. B. WELLENS,
Med. Doct.

ROTTERDAM,
26 Augustus 1829.

M. PEX, geb. WALMEESTER.

Heden verlost allervoorspoedigst van eene welgeschapene dochter M. A. C. LADER, zeer geliefde echtgenoot van H. HACK, A. E. VAN LANGENHUYSEN.

LETTERKUNDIGE AANKONDIGING.

DE BELLIDENIS VAN DEN H. AUGUSTINUS, uit het Latijn vertaald, en met ophelderende Aanmerkingen en Kanttekeningen voorzien, benevens eene beknopte opgave van de voornaamste Leerstellingen der Manicheërs, door een Roomsche Katholijk Priester is van de pers gekomen en wordt, met Katholijke Goedkeuring, uitgegeven te Amsterdam, bij A. ZWEE-SAARDT, Boskrakker in de Waagmanstraat, en zijn in alle boekwinkels door het geheele rijk verkrijgbaar gesteld. Dit voortreffelijk werk werd reeds lang van vele hoogachters van den Godsdienst, in eene zuivere Nederduitsche vertaling begeerd, tot een sichtlich Lees- en Handboek in Katholijke huizegezinnen, waartoe het bij uitstek geschikt en aanbevelenswaardig is. De prijs is f. 1-50.

BEKENDMAKINGEN.

PETROUS VAN FENEMA, openbaar Notaris, residentende te Hertogenbosch, zal voor zijn Principaat, op zaterdag, den 5 September 1829, des avonds ten 2 1/2 ure, ten huize van den Kastelein C. TUKKER, te Luth, provisioneel en acht dagen daarna, ter zelfder plaatse en ure, finaal verkoopen: 1° Koop. Een HEBERENHUIZINGE, met ERVE OPEN-PLAATS en een gedeelte TUIN, tot aan het

staande en gelegen te Luth, halend Oost de Huizinge van de Kinderen van wijlen den heer B. A. VAN LINDER, West de Schuur, Zuid de volgende koop en Noord de Maasdijk. 2° Koop. De helft van den MOESHOF, bij de voorschreven Huizinge gelegen, met den MUUR daarom staande, aan de Oostzijde, groot zes roeden, 84 Ellen. 3° Koop. De wederhelft van den voornoemden MOESHOF, met den MUUR daarom staande, aan de Westzijde, groot zes Roeden, 84 Ellen. 4° Koop. Een klein HUISJE en ERVE, staande voor de Openplaats, tot eerstgenoemde Huizinge behoorende, en uitkomende aan den Dijk. 5° Koop. Eene SCHUUR, waarin eene PAARDENSTAL-LING, mede uitkomende aan den Dijk. 6° Koop. Twee SCHUREN, achter den vorigen koop gelegen, met het ERF, nevens C. TUKKER.

De voorschreven zes koopen zullen eerst afzonderlijk en daarna in massa worden geveild, beslagen en ten hoogst blijven staan.

Nadere informatie te bekomen van het Notaris VAN FENEMA voornoemd.

KONINKLIJKE NEDERLANDSCHE LOTERIJ.

Getrokken te Brussel, op maandag, den 24 augustus. DERDE KLASSE.

N°. 15081, een prijs van f. 5000.
" 11923, — — — — — f. 1500.
" 14831, 5535, 19790, 13536, ieder f. 1000.

De prijzen der granen alhier, van donderdag den 27 augustus zijn geweest:

Rogge,	} het nederlandsch mud,	6-05 à 5-00.
Boekweit,		4-50 à 0-00.
Haver,		6-00 à 0-00.
Garst,		0-00 à 0-00.
Het nederlandsch pond boter.		0-55 à 0-45.
De drie nederlandsche ponden roggébrood 28 cents.		

PRIJZEN DER VOLGENDE EFFECTEN.

AMSTERDAM, 18 AUGUSTUS.

			geb.
Werkelijke Schuld.	58 1/2 - 3/4		58 1/2
Uitgestelde dito	58 1/2		58 1/2
Kansbiljetten.	22		22 1/2
Stellen van uitgeloten dito.			
Amortisatie-Syndikaat	4 1/2 pCt.	99 1/2	99 1/2
Domein Losrenten	2 1/2 "	98 1/2	98 1/2
Handel-Maatschappij	4 1/2 "	87 1/2 - 1/2	87 1/2
Frankryk.			
Inschrijving op het Grootboek	3 "	80 3/4 - 81 1/2	81 1/2
Certifikaten van dito	" "	75 - 1/2	75 1/2
Rusland.			
Bij Hope en Co	5 "	100 - 1/2	100 1/2
Negotiatie 1828	5 "	99 - 1/2	99 1/2
Inschrijving op het Grootboek	6 "	58 1/4 - 59 1/4	59 1/4
Certifikaten van dito	" "	59 - 1/2	59 1/2
Cert. dito Hamburg Admin.	5 "	90 1/2 - 91	90 1/2
Dito te Londen genegocieerd	" "	91 1/4 - 92 1/2	92 1/4
Prussen.			
In Londen genegocieerd	" "	111 - 1/2	111 1/2
Idem 2 ^o Lagrang	" "	111 - 1/2	111 1/2
Spanje.			
Neg. bij Hope en Co	5 1/2 "	26 1/2 - 27 1/2	27 1/2
Te Parijs en Londen gedomd	5 "	6 1/2 - 3/4	6 1/2
Renten perpetuel	" "	49 - 1/2	49 1/2
Coupons	f	7 - 9	
Polen.			
Loten	f	88 - 89	
Weenen.			
Bank	5 pCt.	91 1/2 - 92	91 1/2
Dito	4 "	76 - 1/2	76 1/2
Certifikaten	2 1/2 "	52 - 1/2	52 1/2
Metaliëk	5 "	96 1/2 - 1/2	96 1/2
Dito te Londen genegocieerd	" "	96 1/2	96 1/2
Dito	2 1/2 "		
Bank			
Aandelen v. 1828		109	109
Dito		384 - 387	
Denemarken.			
Cert. bij Lamson en Banger	" "	80 - 1/2	80 1/2
Dito Napelsche Adm.	" "	81 - 1/2	81 1/2
Dito te Londen genegocieerd	" "	86 1/2 - 87 1/2	87 1/2
Engeland.			
Negotiatie in Londen	" "	68 1/2 - 69 1/2	69 1/2
Geconschideerde	" "	88 1/2 - 88 1/2	88 1/2